

Voerleveranciers helpen melkveehouders om fosfaatruimte te winnen

Elke kilo melk extra per kilo fosfaat is winst

Tabel 1 – Effect van managementmaatregelen op fosfaatefficiëntie en rantsoenefficiëntie op een melkveebedrijf inclusief droge koeien en jongvee (bron: De Heus Diervoeders)

	fosfaatefficiëntie (%)		rantsoenefficiëntie (%)	
uitgangssituatie	29,9		0,921	
tussenkalftijd verkorten (-30 dagen)	30,1	0,2	0,946	0,021
vervangingspercentage (-20%)	30,4	0,3	1,085	0,139
ruwvoerqualiteit (+40 vem)	30,8	0,4	1,098	0,013
verkorte droogstand (duur 75%)	31,3	0,5	1,124	0,026
eerder afkalven vaarzen (26,5 > 24 mnd.)	32,1	0,8	1,167	0,043
lager fosforgehalte in rantsoen (4,2 > 4,0 g.)	33,2	1,1	1,167	0
hogere melkproductie (+500 kg)	33,0	0,3	1,191	0,024
totaal		3,6		0,270

Met de komst van fosfaatrechten wordt fosforarmer voeren nog interessanter. Maar het advies van de mengvoerfabrieken gaat verder dan een fosforarmere brok of minder fosforrijke bijproducten in het rantsoen. De boodschap is vooral om met gerichte managementmaatregelen fosfaatruimte te winnen.

tekst **Jelle Feenstra**

Mengvoerleverancier ForFarmers introduceerde eind augustus het nieuwe kengetal kilogram melk per kilogram fosfaat. Dit moet een sturend kengetal worden voor het maximaliseren van de hoeveelheid melk per kilo fosfaat. Hoe meer melk per kilo fosfaat, hoe minder mestafzet nodig is en hoe minder fosfaatrechten veehouders bij doorontwikkeling hoeven aan te kopen.

Uit de resultaten van ruim 200 Kringloop-Wijzers blijkt dat de melkproductie per kilogram fosfaat gemiddeld 185 kilo bedraagt. Het varieert van 160 kilo melk per kilo fosfaat bij de 25 procent laagste bedrijven tot 210 kilo melk per kilo fosfaat bij de 25 procent hoogste bedrijven, analyseerde ForFarmers. 'De resultaten tonen dat maatregelen, zoals het verlagen van het aandeel jongvee, het verhogen van de melkproductie per koe of een hogere fosforbenutting in het rantsoen, het mogelijk maken om de melkproductie per kilogram fosfaat met 15 tot 30 procent te verhogen', zegt productmanager melkvee Robert Meijer van ForFarmers.

Voer- en fosfaatwinst

Het management aanpassen is dé manier om ruimte voor uitbreiding van de melkproductie te realiseren zonder extra fosfaatrechten aan te hoeven kopen, stelt Meijer. Concreet: een melkproductiestijging van 1000 kilo per koe per jaar betekent een toename van circa 15 kilo melk per kilo fosfaat. Het verlagen van de jongveebezetting met 2 stuks per 10 melkkoeien levert 10 kilo melk per kilo fosfaat meer op. En een stijging van de fosforbenutting van de veestapel met 2 procent komt overeen met een verhoging van 20 kilo melk per kilo fosfaat.

ForFarmers neemt het nieuwe kengetal op in MelkEfficiënt, het rekenprogramma dat inzicht geeft in de verschillende mogelijkheden om de voerwinst te verbeteren, daarbij rekening houdend met bedrijfsspecifieke factoren zoals mestafzet en fosfaatproductie.

'Dan zie je ook meteen dat de genoemde maatregelen behalve voerwinst ook fosfaatwinst opleveren', zegt Meijer. 'Dat

geldt ook voor bijvoorbeeld het verkorten van de droogstand of het verlagen van de tussenkalf tijd. Je haalt met deze maatregelen dus een dubbel voordeel.' Hij laat verder weten dat ForFarmers het fosfor in de fosforarmere brok vanaf oktober verder verlaagt.

Minder fosfor voeren

Wat doet Agrifirm? Dat startte eind augustus een actie om meer melkveeouders aan de slag te laten gaan met het al enkele jaren draaiende netto-fosforvoederwaardesysteem, beter bekend als het nP-systeem. Dit draait inmiddels bij ruim 500 melkveeouders. Het nP-systeem houdt rekening met de daadwerkelijke benutbaarheid van fosfor door de koe. Deze benutbaarheid verschilt per grondstof en per partij ruwvoer.

Om melkveeouders te stimuleren kennis te maken met deze manier van fosforverlaging in het rantsoen biedt Agrifirm tot het nieuwe jaar deze nP-voeders aan voor dezelfde prijs als de gangbare voeders. 'Door het rantsoen samen te stellen op basis van de exacte hoeveelheid benutbaar fosfor (nP) krijgt een melkveehouder bij de aankoop van voer minder fosfor aangevoerd zonder dat dit ten koste gaat van de hoge melkproductie of deiergezondheid', legt productmanager rundvee Klaas Deelstra uit. Hij stelt dat veehouders die met nP werken, zo'n 25 procent minder fosfor via het krachtvoer aanvoeren.

De vraag rijst hoe het nP-systeem zich verhoudt tot het Topstart-systeem dat Agrifirm in september lanceerde. Dit nieuwe voerconcept is gebaseerd op het geven van extra krachtvoer aan verse koeien. Wat doet het met de fosfaatproductie op de bedrijven? 'Met dit concept kan de melkproductie 600 tot 1000 liter per koe omhoog. Die meerproductie weegt ruimschoots op tegen de extra mineralenaanvoer via het krachtvoer', stelt Deelstra.

Het ene systeem hoeft het andere ook niet te bijten, vindt hij. 'Wij hebben verschillende voerconcepten, waaruit de melkveehouder, afhankelijk van lactatiestadium en bedrijfssituatie, een maatpakket voor zijn bedrijf kan maken. In die verschil-

lende voerconcepten komen maatregelen uit ons totaaladvies aan de boer ook weer terug. Het gaat dan om bijvoorbeeld droogstand, sneller afkalven en een kortere tussenkalf tijd. Aan de melkveehouder de keus welke kant hij op wil.'

'Een betere fosfaatbenutting is vele malen belangrijker dan de absolute aanvoer', zegt productmanager rundvee René Knook van De Heus Diervoeders. Hij verwijst naar het rapport van Jouke Oenema en Frans Aarts van Wageningen UR, dat in november vorig jaar verscheen. Hieruit komt volgens Knook duidelijk naar voren dat de fosforbenutting niet dominant gestuurd wordt door voeraankoop, maar dat de variatie tussen bedrijven in fosfaatefficiëntie vooral te verkleinen is door het nemen van managementmaatregelen.

Rantsoenefficiëntie

De Heus berekende van zeven managementmaatregelen het effect op zowel fosfaatefficiëntie als rantsoenefficiëntie. Tabel 1 laat van een fictief voorbeeldmelkveebedrijf zien dat met deze zeven maatregelen de fosfaatefficiëntie met in totaal 3,6 procent omhoog kan. 'Nu is de gemiddelde fosfaatefficiëntie in Nederland 29,9 procent. Die kan met deze maatregelen die voor elk bedrijf goed te realiseren zijn, naar 33,5 procent en wij denken dat een verbetering met 5 procent ook heel goed haalbaar is', stelt Knook.

In het voorbeeld geeft een lager fosforgehalte in het rantsoen veel voordeel, maar de uitvoering is sterk afhankelijk van de bedrijfssituatie, weet Knook. 'Als je alleen maar mengvoer aankoopt en geen ruwvoer, is de in de tabel aangegeven verbetering bijna niet haalbaar. En als je een jaar hebt met veel fosfor in het ruwvoer, zoals 2014, haal je deze verbetering ook niet.'

Op rantsoenefficiëntie lijken de maatregelen minder effect te hebben. 'Maar vergis je niet', zegt Knook. 'Een rantsoenefficiëntie op bedrijfsniveau van 0,10 punten levert al gauw 7000 tot 10.000 euro op. De managementmaatregelen die zowel de fosfaatefficiëntie als de rantsoenefficiëntie verbeteren, zijn het meest interessant voor melkveehouders.'